

REMISSYTTRANDE
2016-09-15
Dnr 0156/16
Er referens: M2015/04292/Nm

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över Rapport 2016:02 Förstärkta åtgärder mot artskyddsbrott samt EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade rapport samt handlingsplan på remiss. Brå tillstyrker förslagen, men lämnar även följande kommentarer.

Bilden samstämmig med resultaten i Brås rapport om artskyddsbrott

Den bild som framträder i Jordbruksverkets rapport är i mycket stora delar samstämmig med den som Brå beskrev i rapporten *Illegal handel med hotade djur- och växtarter* (Rapport 2008:14) som publicerades för snart 8 år sedan. Arbetet mot artskyddsbrott är personberoende och bedrivs till stor del reaktivt. Detta trots att det är känt att handeln med hotade arter globalt sett är omfattande och lönsam och har stora konsekvenser för den biologiska mångfalden men också för samhället på samma sätt som annan organiserad brottslighet. Därför välkomnar Brå de åtgärder som föreslås i EUs handlingsplan som kan motivera ett ökat fokus på att upptäcka och beivra denna brottslighet på internationell nivå.

Olika åtgärder krävs för att förebygga och upptäcka brott

I Brås rapport konstateras att artskyddsbrotten kan delas upp i två typer: de som begås av okunskap och därmed borde kunna informeras bort och de som begås medvetet och därmed kräver tips eller spaningsarbete för att upptäckas. Det krävs olika typer av insatser för att stävja dessa två typer av brott. Brå ser klara resursvinster i att upplåta ansvaret med att minska okunskapen genom informationskampanjer och utbildningar åt två nationella myndigheter. Tillsynsansvaret som länsstyrelserna har är också viktigt för att förhindra att brott sker oaksamt till exempel då skyddade arter hanteras inom ramen för legala strukturer. I den mån denna tillsyn sker anmält kommer man dock inte komma åt de brott som sker medvetet.

Brå tillstyrker de delar av handlingsplanen som identifierar handeln med hotade arter som en del av den organiserade brottsligheten och där internationellt samarbete krävs för att stävja brotten. Det är sedan tidigare känt att befintliga organiserade nätverk och smuglingsvägar används för alla typer av olagliga varor, allt från narkotika och vapen till hotade arter. Det finns stora effektivitetsvinster att göra genom att betrakta bekämpandet av artskyddsbrott som begås i organiserad form som en del av bekämpningen av den organiserade brottsligheten i stort. Brå håller också med i tankesättet att "gå på pengarna" genom att kartlägga finansiella strömmar och identifiera den penningtvätt som brotten ger upphov till och därmed minska lönsamheten vid denna brottslighet som bedömts globalt sett omfatta miljardbelopp årligen.

För Sveriges del sker dock en hel del av brotten som begås medvetet genom "myrtrafik", det vill säga att handeln sker småskaligt, med enskilda exemplar av arter, särskilt när handeln är ett uttryck för hobby- eller samlarverksamhet. Av innehållet i den föreliggande rapporten är det tydligt att det idag inte bedrivs några särskilda insatser för att upptäcka dessa brott.

Kampanjen för att få privatpersoner att anmäla vid misstanke om brott kan visserligen hjälpa, men så länge ingen egentlig spaning bedrivs och stora delar av kommunikationen mellan gärningspersonerna sker på internet krävs ytterligare ansträngningar. Brå ser därför en fortsatt utmaning för polisen i att upptäcka dessa brott och att möta de kompetenskrav som ställs på att en allt större del av kommunikationen kring handeln sker i elektronisk form.

Kriminalstatistik saknas över artskyddsärenden

I de delar som det föreslås att Sverige behöver ha statistik över artskyddsärenden är det i dagsläget inte något som kan utläsas i kriminalstatistiken. Då dessa ärenden är få till antalet och särskilda utsedda åklagare finns (REMA) är det lämpligt att Åklagarmyndigheten även fortsättningsvis får i uppdrag att möta de rapporteringskrav som formuleras i EU:s handlingsplan, och som redovisas i Jordbruksverkets rapport. Finns det ett framtida behov av att kunna publicera denna statistik inom ramen för kriminalstatistiken bör detta uppdras Brå i ett separat projekt. Brå kan också vara en resurs för att särskilt titta på dessa brott för att minska den kunskapslucka som identifierats i rapporten och som idag finns om hur brotten sker och vem som ligger bakom dem.

Övrigt

Avseende EU:s handlingsplan ska arbetet med en majoritet av åtgärderna ske kontinuerligt med etappmål i slutet av 2016. Givet mängden åtgärder ser Brå en risk att den satta tidplanen är optimistisk och att det finns risk för att det sker förseningar i när de kan vara påbörjade.

Detta yttrande avges av generaldirektör Erik Wennerström efter föredragning av utredare Johanna Olseryd. I beredningen har deltagit verksjurist Märta Philp.

Erik Wennerström

Johanna Olseryd